

Alexandru Gica

Timpul unei întâlniri

Andrei Scrimă
și obârșia celui fără de obârșie

EDITURA CARTEX

Resanumită coerentă fiindcă una din figurile favorite ale părintelui Scrima a fost Maxim Cavsocalivitul (*căpsală + călivă*): „figură paradigmatică a unei apocalipse trăite din lăuntrul istoriei, nu la capătul ei: figura unui sihastru ce ia un soi de alură modernă suprarealistă. Omonim al marelui Maxim Mărturisitorul, viața lui e narată de Sinaxare și Viețile sfintilor, în cuprinsul zilei de 13 ianuarie. Or, Cavsocalivitul (Causocalybites) e un cognomen care înseamnă «arzătorul de colibe». El proclamă necontentit un fel de parabolă vie, în act nu în cuvinte; se așeza câtva timp în preajma unei comunități, era acceptat de ea, își construia o colibă și, după o vreme, îi dădea foc pentru a pleca mai departe și a repeta gestul. Refuza, denunța în felul acesta sedentaritatea, confortul, înrădăcinarea. În fapt sedentaritatea exprimă obsesia securității, obținută printr-o definitivă înrădăcinare și renunțare la nomadismul spiritual.”¹⁴⁷ (Andrei Scrima)

„Cât despre capătul grafic, necesar și obligatoriu pentru orice traекторie umană, el ni se pune acum înainte: ... *setea Duhului este fără sațiu și nimic nu o poate covârși; iar cu cât harul se revarsă în fință, cu atât mai mult aceasta crește și se împlineste. Așa este, cu adevărat.*”¹⁴⁸

¹⁴⁷ Despre isihasm, ed. cit., pp. 235-236.

¹⁴⁸ Timpul rugului aprins, ed. cit., p. 108. Cuvintele în format italic îi aparțin lui Ioan, părintele cel străin.

CUPRINS

Cuvânt înainte	7
Perivole	13
Gustav Weigand	13
Wace și Thompson	14
Hâciu	19
Riga	24
Profeția	26
Faveyrial-Nenițescu	27
Dimitrie Constantinescu	29
Mișcarea aromână autonomistă din 1917	36
O altă profeție	40
Când va s-creapă topa Avlona?	42
Când va s-creapă topa Avlona? Tânărul. Un joc	43
Familii renumite din Perivole	45
Exarhu	45
Vraca	47
George Marcu	48
Constantin Marcu	49
Goma	49
Branislav Nušić	50
Poetul înstrăinat/neadaptat. George Perdichi	51
Neamul Scrima	56
Un Scrimă care a dispărut	56
Gavu Pujiu Scrimă	57
Mitri Scrimă	59
Nacu Scrimă	59
Leonida/Nida Scrimă	64
Întâlnirea	68
Apariția <i>Timpului rugului aprins</i>	68
Inițiat în mlaștina suspiciunilor	68
Pandrea. Cazul Vladimirești	71
Eclipsa. Dorința întâlnirii	73
29 august 1999. Arsenie Papacioc	74

Respect pe Anca Manolescu: Cartea lui Nacu Scrima	74
Întâlnirea. 30 septembrie 1999	74
Din nou în mlaștina suspiciunilor altora	79
Bănuiala de legionarism.	
Din nou despre familia Scrima	79
Un aromân generos: Ioan/ <i>Nachi</i> Cușa	81
André Scrima, străinul. <i>Xenlu</i>	84
Acuzele de oportunitism adresate lui Andrei Scrima	86
„Cât mi-ești de drag atuncea!	
Cum îți iubesc minciuna!”	88
S. Crima	90
Prinț hermetic	93
„Îți altoisești firea pe gloria și trufie”	96
Semnificații	97
Dedi	97
Pompilion/Pompiliu/Puiu	100
Vorbind la telefon	102
Din nou Nacu Scrima	102
Un banchet la Frașari	104
O amintire cu George Murnu	105
„Singurul lucru care te arată a fi aromân...”	105
Despre limba aromână	106
Despre limba aromână – Athenagoras	106
Prima limbă vorbită de părintele Scrima	107
Despre libertate	107
Exigență. Simțul critic	108
„Pe-ai tăi de mult i-nghite o ceață somnoroasă;	
Strigoi ai vechii slave, ei în ruini s-au strâns...”	111
Bogomili și aromâni	112
Haosul armânesc	113
Obârșia	114
„Să nu uiti aceste lucruri!”	115
Finalul	116
Ultima discuție. 1 mai 2000	116
Scrumă/Scrăma/Scrîma/Scrima, căpsală	117

textele „sigure” ale lui Andrei Scrimă, pentru a se convinge că părintele nu e „falsificat”). Multe din aceste idei se referă la lumea aromână; sper să dea rod în acest mediu.

Veți descoperi în carte și niște jocuri interpretative (părintele Scrimă era fascinat de cuvinte) referitoare la niște nume (Dedi-numele vechi al familiei, Pompilion/Puiu, Crima, Scrimă) care au legătură cu Andrei Scrimă. Nu este o carte sobră. Nu am dorit să fac o carte „academică”. Am încercat, mai degrabă, un exercițiu spiritual jucăuș (care include și „ascunderea” unor indicii semnificative în locuri aparent „neimportante”). Ultimul cuvânt în carte îi aparține părintelui Andrei.

Am încercat să deslușesc sensurile întâlnirii mele cu Andrei Scrimă. Gândurile care încearcă să expliciteze aceste sensuri sunt presărate peste tot în carte. Sper ca îndemnul părintelui, „Dumnezeu să fie cu noi în ceea ce facem!”, să ne fi însoțit în scrierea acestei cărți.

Alexandru Gica

PERIVOLE

Părinții lui Andrei Scrimă s-au născut în Perivole, pe când această localitate era parte a Turciei. Perivole (în aromână, *Pirivoli*) este astăzi în Grecia. Este situată în munții Pindului, la o înălțime de peste 1300 de metri. În punctul ei de înflorire maximă a avut aproximativ 7000 de locuitori. Astăzi, localitatea este aproape pustie, cunoscând o scurtă perioadă de însuflețire în lunile de vară, când „fiii” ei se întorc acasă.

Am ales să prezint Perivolea prin descrierile unor călători străini: Gustav Weigand, Wace și Thompson. Am adăugat și tabloul schițat de Anastase Hâciu.

Gustav Weigand, 1889 (publicat în 1895)²

Pirvoliații (locuitorii din Perivoli) sunt oameni căliți și în principal își câștigă existența din creșterea oilor. Ca să aibă suficient de mulți munți cu pășuni proprii, au distrus cu

² Cităm din G. Weigand, *Armânia. Cercetări etnografice-filologice-istorice asupra poporului aşa-numiților macedo-romani sau țințari*, vol. 1, *Tără și oameni*, ediție îngrijită de Mariana Bara, traducere Christian Bandu, Tracus Arte, București, 2014. Capitolul despre Perivole este la paginile 135-138. Paragraful citat este la pagina 137.

multă ani în urmă un număr destul de mare de sate armânești mai mici care erau așezate pe înălțimile învecinate și i-au alungat pe locuitorii acestora. Astfel comuna, care era foarte mare, a ajuns nu mai prosperă, dar și-a făcut și un nume de temut chiar printre mahomedani și a căpătat un prestigiu aşa de mare, încât ei au rămas cu totul liberi de dări, cum sunt cele mai multe căpitanate armânești ale Pindului. Ba chiar atunci când un mahomedan voia să treacă din Macedonia pe drumul de vară prin sat pentru a merge la Ianina în Epir, el trebuia să-i scoată calului său potcoavele. Atunci când Ali Paşa a trecut odată prin sat, a fost silit chiar el, cel puternic, să se supună acestui obicei; dar a jurat să se răzbune. A venit înapoi cu o puternică oștire, a distrus satul, din care cauză mulți locuitori au fost nevoiți să se stabilească în altă parte și anume în Tesalia, și a pus comunei o dare, care era totuși neînsemnată. Acum dimpotrivă, impozitul se ridică la 700 lire anual și, aşa cum am menționat deja mai sus, numărul de locuitori nu este mai mare de 200 de familii.

Wace și Thompson 1911-1912 (publicat în 1914)³

De la Avdela la Perivole faci puțin peste o oră. Perivole este situată la fel ca vecina sa, pe pantele Pindului, însă într-o poziție ceva mai expusă. Așezarea, înfățișarea și istoria celor două localități sunt foarte asemănătoare. Conform tradiției, Perivole a fost fondată cam acum 200 de ani, prin unificarea a trei sate: Bitulți, Cărița și Băitani. La început, satul unificat nu era pe locul Perivolei moderne, ci

³ A. Wace, M. Thompson, *The Nomads of the Balkans*, Methuen & Co Ltd, 1914. Noi cităm aici din ediția din 1972, publicată de Biblo&Tannen. Capitolul despre Perivole se află la paginile 175-179. Traducerea în română îmi aparține.

ceva mai jos de valea mănăstirii Sfântului Nicolae, unde locuitorii lui cultivau porumb și lucrau viața de vie. Nu se știe când s-a mutat mai sus localitatea. La fel ca Avdela și Samarina, Perivole era ceva mai prosperă înainte. A avut de suferit în timpul guvernării lui Ali Paşa. Cedarea Tesaliei a contribuit și ea la această decădere, fiindcă un mare număr de Pirvuliați iernau în Tesalia. După cedarea Tesaliei în 1881, mulți dintre acești oameni s-au așezat permanent în orașe, însă se pare că această emigrare din Perivole începușe ceva mai devreme. Una din ocupațiile cele mai importante ale satului era păstoritul. Numărul de oi deținute de sat a crescut atât de mult până în 1877, încât păsunile Perivolei nu mai puteau hrăni alte oi. Așa că unii dintre păstori au trebuit să caute pășuni noi pentru vară și, ca o consecință a acestui fapt, un număr mare de pirvuliați care iernau la Toivaș și în câmpiiile din estul Larisei au fondat un sat de vară al lor la Istoc, pe înălțimile dintre Resna și Ohrida. Această colonie de pirvuliați (Toivaș-Istoc) numără cam două sute de familii. Altă sută de familii s-a stabilit la Ali Meria și undeva în apropiere de Volosul de Sus. Însă locul cel mai important de iernat al celor din Perivoli este Velestin și satele din împrejurimi precum Tahtalaşman, Dideriani și Cociabaşı, unde se spune că ar locui cel puțin 400 de familii, dintre care unele stau acolo permanent. Tricala, care poate fi numită metropola vlahă, numără cam 200 de familii de pirvuliați; aceste familii merg vara într-un loc care se cheamă Koromilia, pe înălțimile de mai sus de Calabaca. Se vede deci că Perivolea era odinioară mult mai mare decât e acum. Tradiția spune că partea de sus a satului, unde se pot vedea astăzi case în ruină, era masiv locuită până la marginea acelei *pade* ce se află deasupra povârnișului. Această *pade* verde, deschisă, care are și un excelent izvor cu apă rece, este locul unde se desfășoară marile hore ce se țin

Respectiv la festivalul sănătinăi Sândă Vineri (numele folosit de pirvuliații, de cele mai multe ori, pentru a o desemna pe protectoarea localității). Ce individualizează Perivolea este piața patrată, *misuhorea*, care, precum pinul ce crește pe biserică din Samarina, este invidiată de vecini. Este o terasă largă, parțial naturală și parțial construită în coasta dealului. Piața are pe trei laturi magazine sau case, cele din urmă fiind construcții-turn⁴ cu mai multe etaje. Sub a patra parte a pieței, se deschide un abrupt care lasă să se vadă partea de jos a Perivolei și liniile de dealuri împădurite ce se ridică deasupra văii de la poalele localității. Cățiva platani care fac umbră, un izvor la îndemână și un loc pe marginea terasei fac *misuhorea* locul cel mai potrivit pentru notabilitățile și personalitățile așezării. Într-o extindere a *misuhorei* spre nord-vest se află principala biserică a satului, la estul căreia se află încă o mică terasă bine umbrită de platani, care oferă bune oportunități pentru discuții liniștite în zilele toride. Deasupra bisericii se află două școli, una grecească, alta românească, care își împart populația juvenilă a localității. Teritoriul localității Perivole, care depășește suprafața oricărei așezări din Pind, este acoperit, în cea mai mare parte, de păduri dese de pin. Cheresteaua și tăiatul lemnului, împreună cu creșterea oilor sunt comerțurile principale, însă în anii din urmă emigrația a crescut și Perivoli depinde acum, în principal, de banii făcuți în America. Pe fața îndepărtată a muntelui Ou, care își datorează numele formei speciale a vârfului său, se află o ravenă adâncă, împădurită, traversată de un râu cu păstravi care se unește mai jos cu râul Aous, lângă Băiasa. Aceasta este famoasa Vale Caldă, refugiu sigur pentru briganzi și mândria întregului ținut al Perivolei. Tradiția înregistrează informația că artefactele de

⁴ Casa lui Nuli Agrocosta avea 4 etaje. Existau multe case cu 3 etaje.

metal datează aici din vremea romanilor, care, în zilele de demult, ar fi purtat o bătălie în această zonă. Localizarea bătăliei în aceste locuri este, mai degrabă, datorată reputației moderne a văii care ar avea importanță strategică, fiindcă permite scurtături printre munții din zona Perivolei. Valea Caldă, pe care nu am putut-o vizita din cauza stării sănătății, ar merita cu siguranță să fie cercetată, deoarece, chiar dacă poveștile istorice despre ea nu sunt exacte, priveliștile și păstrăvii ei îl vor răsplăti pe călător. Portul din Perivoli este același cu cel din Samarina. Costumele naționale se poartă mai des decât în Avdela, dar costumul pirvuliat are fustanelă mai scurtă pentru că *tipunea* se oprește deasupra genunchilor și întregul costum este mai puțin ornat.

Samarina, Smixi, Avdela și Perivole sunt singurele sate din Pind unde aproape întreaga populație migrează iarna în câmpii; exact din acest motiv cele patru au multe puncte în comun și formează un grup aparte. Efectele migrării anuale sunt variate. Locuitorii lor promovează perspective mai mari asupra vieții, în contrast cu stagnarea completă, normală, din satele izolate. Se străduie să țină viu un puternic patriotism local. Pe de altă parte, mișcările anuale produc pierderi financiare pentru că implică întreținerea a două case, în afara cheltuielilor de drum; dar ceea ce se pierde în bani se câștigă, probabil, în sănătate, printr-o vară petrecută la altitudine.

Modul de viață este afectat în următoarele moduri. Agricultura este aproape imposibilă și este, în consecință, disprețuită. Pentru a fi util, confortul domestic trebuie să fie „portabil” astfel că apare o abundență de covoare, pături, chilimuri, perne, care reprezintă un semn de bogăție. Clasamentele locale plasează întotdeauna Samarina pe primul loc, pentru că este de departe cea mai mare, având 800 de case, în comparație cu cele 400 de case ale Perivolei. Deși

Respectoare cele patru așezări au ape bune, cea din Samarina e cea mai rece și clima în timpul verii este mai răcoroasă și, prin urmare, mai bună. Samarina are un festival anual care ține o săptămână, produce mai multe paste, consumă mai mult vin. Peste toate, este faimosul pin care crește din acoperișul bisericii Sfintei Maria. Toate acestea dovedesc adevărul proverbului local: „*Dumnidză easti Sârmăniatu.*” („Dumnezeu este din Samarina”) și de aceea El revarsă favoruri către localitatea sa „natală”. În ceea ce privește cine este pe locul doi, există dispute. Avdela invocă educația. Perivoli invocă pădurile sale, *misuhorea* și munții săi. Smixi – fericit este locul în care nu există nici politică, nici ambiiții – se mulțumește să fie ultima dintre cele patru așezări. Grupul celor patru localități, privite ca un întreg, se socotește superior tuturor vecinilor. Dacă atât de departe această atitudine încât rareori se încuscresc în afara grupului și nu prea des cu cei din celelalte localități ale grupului. Dintre cele patru, încuscririle dintre cei din Avdela și cei din Perivoli sunt cele mai comune. Smixi, care obișnuia să „țină” cu cei din Avdela, în ultima vreme a început să încline spre Samarina (datorită simpatiilor politice). Cei din Samarina fac exceptii de încuscire față de cei din Furca; singurele alte sate din afara grupului care sunt admise sunt Turia și Băiasa. În ceea ce privește portretul moral al celor patru localități, cinicii locali dau următoarele verdicte. Smixiații te ucid cu ură; Avdeliații jefuiesc prin viclenie – este acesta un rezultat al educației? – ; pirvuliații jefuiesc prin forță; sârmăniații sunt minciuniști talentați și plini de succes. Aceste evaluări sunt probabil defăimătoare, însă nu sunt pe de-a întregul neadevărate din această cauză.

Hâciu (1936)⁵

Cel dintâi orășel, Perivole [este] așezat pe versantul macedonean al Pindului, la o înălțime de 1282 m, dominat de culmile Culeu și *Faglu cu vimtu*, pela marginea de sud, udat de o apsoară, Codru, ce se împreună cu Valea Rea și formează *Arâulu albu*, affluent al lui Venetico (Rhediros în vechime), la rându-i affluent al Bistriței (turcește Inge Karasu, grec. Haliacmon). Dela Perivole, drumul spre Samarina merge, mereu spre nord, pe planul estic al culmilor Vasilița (2200 m) și Ghumara (2110 m), ramificații ale Gurgului-lui, la rându-i, ramificație imediată a masivului Smolica. Orășel cu case și gospodării frumoase, stratul etnic primitiv aromânesc, fără nici un element strein.

Comuna are o vechime foarte mare. Altădată, a fost așezată mai la sud ca astăzi și s'a încheiat din cătunele: Călivile, Bitulți, Băitani, Cărița și Bănița. S-a bucurat de o largă autonomie sub Bizantini și sub Turci; sub cei dintâi, era o înzestrare a Sf. Sofii din Constantinopol, sub nouii cuceritori, a trecut în categoria bunurilor Vacuf Kitab Hané; pe câtă vreme, Avdela și Smixi, tot aşa de vechi, erau trecute între domeniile statului și plăteau câștigul lor către Cesar prin intermediul temei Macedoniei, iar sub Turci, prin sangeacul Rumili Valisi. Sub noua dominație, dela 1912, aceste privilegii ale Perivolei – ca și ale tuturor celorlalte – au dispărut completamente.

Perivoliații au trăit sub regimul de transumanță – vara, în așezările dela munte, iarna, prin Tesalia: Tricala, Veleștin, Calabaca, Tahtalașman, Cociabași, Dideriani etc. Actualmente, ei se mută numai în Tricala și Veleștin. Câțiva din această comună, ca și altele din Pind, iernau altădată, în

⁵ A. Hâciu, *Aromâni*, Tipografia Cartea Putnei, Focșani, 1936, pp. 90-93.

Respecămpiile Grebenei sau înaintau până la poalele Olimpului.

Prin aceasta, au contribuit la întemeierea centrului aromâncesc Livadia, Cochinopoli, Fteri, Neohori și Milia. Multă parte din aceste sate și, în special, din Neohori, s-au așezat în Sferige (vechea Servia) sau au ajuns până la Caterina, amestecându-se cu alți Aromâni nomazi din Morihova, Vodena și Veria, ba au ajuns tot mai spre sud, la Elasona, Tărițeana, etc. Printre Aromâni din Avdela cari au întemeiat Călivele Badralexii, din munții Veriei, existau și Perivoliați, Samarineni și un număr de Bătuți; pe când alți Pindeni au înaintat mereu spre răsărit, până la Dardanele, așezându-se în centre ca Seres, Cavala, Nevrocop, în cămpiile sud-balcanice și dealungul lui Marița, amestecându-se cu alți Aromâni din Gramoste și din Albania.

Ocupațiunile de căpenerie le-au fost, din vremuri imemoriale, economia de vite, cărăvănăritul și exploatarea mărilor păduri de pini ai comunei, cu o rază de zeci de km, întinzându-se, spre sud, până la Metova. Înainte de războiul balcanic, numai Perivole și Băiasa aveau în lucru peste 50 de ferăstrăe puse în mișcare de ape, dela care dată, însă, foarte multe și-au încetat activitatea. De asemenea, au fost și buni meșteșugari: pieptenari, spătari, samaragii, croitori, argintari, etc. Dar au fost neîntrecuți în arta opincăriei, scoțând din mâinile lor, opinci remarcabile ca soliditate, frumusețe și finețe, purtate mai ales de armata Evzonilor mândri, cum observă G. Zuca; de asemenea meșteri curelari și în lucrarea de sileafuri, foarte apreciate de chervangii și de cavajii păzitori ai consulatelor streine – ca purtătoare încinse la mijloc de arme, de efecte de valoare și de corespondență. Îi mai întâlnim ca geambași și măcelari, ca hangii – în ținutul Veleștin și Tricala, toate hanurile sunt ținute de ei – ca negustori. Dar n'au cunoscut negoțul pe un plan mai întins, ci s'au mulțumit să-și vândă vitele, lânurile, produsele lăptelui

și cheresteaua în centrele obișnuite și mai apropiate. S'au dedat la comerț mai mare numai cei stabiliți în Tesalia, în Tracia și în alte ținuturi. Ca industrie casnică – ca și Smixi și Avdela – nu se poate compara cu Samarina; oricum, însă, puținele produse și le desfac prin târguri și bâlciumi.

Cărăvănării perivoliați au fost cei mai mari și îndrăzneți din Pind; iar comuna numără, în vremuri bune, între 2000-5000 cai și catări. Ca și toți ceilalți, străbăteau toată Peninsula, dela Adriatică la M. Neagră, din Grecia, până la Lipsca, câteodată 3-4 luni la drum. Caravanele din acest ținut ajungeau să numere până la 100-150 cai și catări; chervangii mai săraci aveau între 15-40 animale. Acești chervangii perivoliați, temuți de toți, erau spaima Albanezilor: era de ajuns ca bandele grecești sau albaneze să afle că chervangii sunt din Perivole, ca numai decât să li se lase trecerea liberă. Cărăvănări cu renume au fost, printre cei mulți, unul Costa Vraca, având caravană de aproape o sută de catări și altu Gogu Mișu, zis și Şişco Goga, celnici și chirigibașă, adică stărostele al chervangilor⁶, având și moșiile lui la Labanița. Acest Gogu Mișu era printre Perivoliați în grațiile autorităților militare cari îi numeau derven-agale, adică capi de poteră; era sfetnic pe lângă ministrul poliției din Constantinopol, prin

⁶ Hâciu include aici următoarea notă: „După alții am aflat aceasta: înainte, acest Gogu Mișu, cu o seamă de celnici, a reușit să descopere o bandă compusă din caimacani, nobili turci și funcționari superiori din Veria, cari – sub masca de bandiți albanezi – detrusau transporturile de tezaur din provinciile apusene pentru Constantinopol. Odată prinși i-a expediat pe toți în capitală, unde au fost aruncați în Bosfor. Mai târziu, însă, în ajunul războiului din 1877, în înțelegere cu Patriarhia, ar fi organizat mișcarea revoluționară din Pind, ar fi fost prins și surghiunuit – după unii, la Budrum în Asia Mică, după alții, la Berat; după altă variantă, Englezii l-ar fi luat sub protecție și i-ar fi încredințat funcții înalte în Cipru.”

Respe¹⁸⁶⁰, și au luat parte activă cu alți Aromâni la reprimarea revoluției grecești din Creta – pentru cari servicii a fost distins cu multe favoruri și trei decorațiuni.

Economia de vite se exercita pe o scară întinsă. Numărul oilor și caprelor, până la anexarea Tesaliei, era foarte mare, atingând cifra de aproape una sută mii; dar, încet, începând, numărul a descrescut, aşa încât, în 1912, s'a redus la vreo 15000, dacă nu și mai puțin. A avut celnici mari ca Varduli, Bubunica, Vraca, Exarhu, Teguiani, Balamoti, Breazna, Scrăma, Barbaianî, Iani, etc. Astăzi numai umbra celor de altădată: Cusculida, Apostolina, Fusca, Burduliaca, Sarândi, Mihilițu, Ciubecu, Covată și alți câțiva.

Perivole a numărat până la 800 case, dar cu cedarea Tesaliei, a suferit o grea lovitură, când $\frac{3}{4}$ din populație s'a stabilit acolo. În această provincie au întemeiat și sate, iar în unele centre, ca Tricala, Veleștin, Dideriani, Calabaca, au mahalale separate, păstrându-și încă portul și graiul. Unele așezări perivolate, cum este Veleștinul, sunt foarte vechi. Mulți din cei așezați în această provincie au moșii și proprietăți, sunt negustori și industriași, renumiți în toată Tesalia. În regiunea Larisa-Volo, la Veleștin sunt 300 familii, Tahtalașman sau Micro Perivolachi (Micul Perivole) 150, Dideriani și Avdularli câte 150, Toivaș 80, Aghia 100; în regiunea Tricala: la Cuțumilia, 250-300; pe urmă la Volo de sus 50, la Calabaca 40, la Larisa puține (cele mai multe, aici, sunt din Samarina), la Chiserli, deasemenea, puține, amestecate cu Greci. Mai sunt curat perivolate: Cuțufleni cu 50 familii, Dabiani, deasemenea, Cănăli 60. În satele Purnari, Portaria, Aghiu Ghiorghi, Pileon etc., toate în jurul orașului Volo, sunt numai colonii de Samarineni, Perivolați și Zagoriți.

Mulți din cei așezați în această provincie – pe lângă comerț și meșteșuguri – se ocupă și cu cultura tutunului și a

cerealelor, cu grădinăritul și morăritul, etc. Cea mai mare fabrică din Tricala e a lui Nacu Bela; o fabrică de spirtoase a lui Ceanguli; mari comersanți și proprietari Leapu, altu Mușu Leapu mare proprietar la Atena etc.

Prin 1904, tineri absolvenți de liceu șomeri și alții, după aceea mai mulți, au pornit spre America, unde au lucrat, la început ca angajați în restaurante și hoteluri și, în curând, au ajuns să conducă ei restaurante, magazine de fructe și alte întreprinderi. Centrele unde au lucrat și încă lucrează sunt: New York, Albany, Rochester, Boston, Philadelphia, Indiana, Harbor, St. Louis. Am identificat puțini prin China, Australia, Mozambic și Abisinia. Mulți au fost angajați – după câte știm – în Sardinia, la industrializarea laptelui. Colonii de negustori și intelectuali se găsesc și în Țările Românești. Acest orășel din Pind are o mulțime de școli grecești și românești, precum și șapte biserici: Sf. Gheorghe cea mai mare (60/40 m.), Sf. Vineri, Sf. Atanas, Sf. Ilie, Sf. Pantelimon, Aghia Anarghira, Sf. Sotir și mănăstirea Sf. Nicolae.